FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCAT[illegible] ETATENEASCĂ
APARE DU[illegible]
Anul I, No. 25 — 1 leu — Opt[illegible] — 17 Oct[illegible]vrie 192[illegible]

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI"
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI"

Redacția: Str. Dorob[illegible]ilor 11 — SECRETAR DE REDACȚIE: VLADIMIR NICOARĂ — Administ[illegible] Str. [illegible] 16

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprind[illegible] ... 100 Lei

Maestatea Sa Regina Maria

MĂRIA-TA,

Maria Ta! Străbateți astăzi meleagurile Ardealului pentru care ați sacrificat atâtea clipe de liniște sufletească, pentru care ați vărsat atâtea lacrămi fierbinți de mamă adevărată. Ardealul visurilor Voastre, vă are ăzi la sânul lui și V'a primit cu bucuria sclavului liberat care-și vede liberatorul.

In nemărginita fericire care străbate sufletele noastre în clipele acestea nu știm prin ce să Vă arătăm că poporul Vostru vă iubește așa cum nici un popor de pe lume nu și'a iubit Regina. Și cum să nu vă iubească, când el știe așa de bine că din înălțimea tronului Vostru regal V-ați pogorât în mijlocul lui, V-ați plecat urechea și sufletul la necazurile lui și ați suferit atâta, de suferințele lui.

Atunci când sufletele noastre schinjuite de suferințele unei sclavii de veacuri fusese cuprinse de îndoială și de desnădejde, noi cei de dincoaci de Carpați ne gândiam la Tine, Măria Ta ca la o făptură dumnezească de la care așteptam scăparea. Știam că acolo peste munți, avem o mamă care ne așteaptă și care și-a sacrificat liniștea și hodina pentru liberarea noastră. Știam că mâna și graiul blând a Măriei Tale a vindecât atâtea răni și a încuragat atâtea suflete desnădăjduite, care luptau pentru liberarea noastră — idealul lor.

Acum când uraganul a trecut, când valurile s'au liniștit, Măria Ta venit — ai să ne vezi la noi acasă. Ca sem al dragostei și a recunoștinței noastre, ce ți am putea da decât însăși sufletele noastre pe care le stăpânești cu măreția și bunătatea sufletului Măriei Tale. **Șt. Paul.**

Școala românească

Odată cu începerea anului școlar, au revenit în discuție toate marile greutăți prin cari trece școala în ultimul timp. S'a vorbit de lipsă de localuri și învățătorii, de salarul prea mic al luminătorilor satelor, de diferitele neajunsuci cu scumpetea materialului școlar.

Cu bunăvoință însă parte din aceste lipsuri s'au îndreptat. Este însă o altă suferință a școalei care, din nenorocire, nu e pricinuită de stat ci de popor. Anume românii nu-și dau copii la școală, ținându-i mai bine în neștiință la vatră. Astfel zilele acestea, ne-a venit din Basarabia știre că multe din școli funcționează cu puțini elevi cari, vin și ei neregulat la lecții. Este dureros, foarte dureros ca străinii să ne întreacă, având mai mulți știutori de carte că noi. Rușinea astă nu o putem răbda. Contra neștiinței trebue să luptăm din toate puterile și mai ales în Ardeal, unde țăranul român e luminat, să facem centrul de învățătură a țarei.

Să ne aducem aminte de timpurile când sub jugul dușman, nu ne era ieartat să învățăm carte românească. Atunci eând stăpânitorii de pe vremuri nu ne lăsa să ne luminăm cumintea cu carte românească ca se ne desnaționalizeze mai ușor. Oare azi, când avem nu numai dreptul, dar și datoria prin lege de-a ne trimite copiii la școală, suntem mai răi ca în trecut?

Pruncii de azi sunt luptătorii și conducătorii de mâine. Ei vor ținea mai bine coarnele plugului și pușca sau vor cârmui treburile obștești mai cu pricepere, dacă vor ști să cârmuească și condeiul. ***Românii de pretutindeni trimiteți feciorii la școlile românești, învățându-i cât mai multă carte, spre binele lor și-al neamului întreg!***

Buclum.

La Selimbăr

Călătorul de astăzi, venind dela Șelimbăr spre Sibiu, abia mai zărește în stânga șoselei naționale o moviliță.

E mormântul eroilor căzuți pentru cea dintâiu întregire națională a noastră în marea bătălie dela 18/28 Octomvrie 1599, dintre Mihaiu Viteazul de o parte și principele Andreiu Báthory de altă parte, — bătălie după care a urmat întrarea triumfală a celui dintâiu domn al tuturor Românilor în Alba-Iulia.

E, prin urmare, unul din cele mai glorioase locuri pentru Români, ca și Călugărenii, Plevna, Vidinul, ori în timpul mai nou Mărașeștii.

Și totuș nimic nu arată trecătorului însemnătatea locului. Nici un monument, nici o cruce măcar cu inscripție oricât de simplă. Nimic.

Dacă va mai trece multă vreme așa, ca până acum, moviliția, bătută de ploi și de praf, călcată de oameni și de vite, se va face în curând una cu pământul, pierind astfel încă una din multele urme de glorie strămoșească.

Ce ar fi, deci, mai firesc, ca acum, când visul național, înfăptuit de marele voevod, Mihaiu, numai pe o clipă, noi îl vedem deplin realizat, să contribuim cu mic cu mare pentru a însemnă, dupa cuvință, acest loc strălucit.

Pe acest câmp al Șelimbărului, doară, venind din spre dealurile Cisnădiei și-a dovedit Mihaiu Viteazul superioritatea geniului său militar. O parte însemnată a oștirii sale în frunte cu îndrăsnețul Baba Novac, care atăcase pe Stefan Lazar, unul din comandanții maghiari cei mai viteji, a început să se retragă. Retragerea lor însă ar fi demoralizat întreaga armată. Dându-și seama de însemnătatea momentului, se aruncă însuș marele căpitan în luptă, opri mai întâiu steagurile celor ce voiau să se retragă și izbi cu atâta putere armatele ungurești ale lui Petre Husar și Stefan Lazar, încât toți rămaseră uimiți de viteza căpitanului și mulți răniți și morți acoperiau câmpia. Insuș Lazar muri vitejește în această luptă.

Ajutat apoi de câteva cete de Polonezi și Moldoveni neobositul luptător Mihaiu reîncepù bătălia cu oștirile de rezervă ale principelui Andreiu Báthory. O ceată isteață de Moldoveni a prins însă pe insuș căpitanul suprem al oștirii maghiare Gaspar Corniș, ducându-l de viu înaintea lui Mihaiu, care-l desarmă și-l trată cu toată dragostea frățească. Faptul acasta a descurajat mult pe Unguri, cari au început să fugă. Câteva trupe poloneze din tabăra maghiară, văzând dezastrul, n'au așteptat sfârșitul, ci au trecut la frații lor din tabăra lui Mihaiu.

Insuși principele Andreiu Báthory n'a așteptat sfârșitul bătăliei, care s'a decis încă înainte de apusul soarelui în acea memorabilă zi de Joi, ci de pe dealurile Gușteriței din față, de unde priveà decurgerea luptelor, a luat-o la fugă spre Secuime însoțit de peste 100 de inși, unde se știe ce sfârșit a avut. Mihaiu Viteazul a luat dela dușman 45 de tunuri, apoi multe steaguri, corturi, cai, arme, aur, argint și bucate. Mai rar așa pradă bogată.

A doua zi locuitorii Sibiului deschiseră larg porțile înaintea învingătorului Mihaiu și trimiseră oameni să adune leșurile (cadavrele) celor căzuți în luptă într'un singur mormânt mare. Din tabăra ungurească să fi fost 2027, din cea românească 1000. Alții dau cifre mai mari.

Oricum însă acest loc nu mai poate rămânea fără nici un semn de amintire. De aceea tot Românul și cetățeanul adevărat e dator să ajutore „Asociațiunea" din Sibiu, strada Șaguna 6, cumpărând loturi dela ea ori dela băncile din centrele mai de seamă, fiindcă între scopurile acestei loterii este și acela al ridicării unui monument la Șelimbăr.

Cuvântul nostru

Dor de viață lungă.

E adânc înfiptă în firea omului dorința de a trăi cât mai mult, și dorul său de viață lungă e cu atât mai arzător cu cât el vede și știe că mulți semeni de ai săi trăesc peste 100 de ani. Nu trebue să facem nici o învinovățire bietului om din faptul că ar vrea să trăiască cât stânca 'n munte, pentru că dorința lui este ceva care intră în cadrul unei dorinți generale pe care'l vedem la toate viețuitoarele pământului. Ori ce vietate, plantă sau animal, ori cât de rău ar trăi, luptă într'una ca să se țină în viață. Un fir de iarbă, călcat zilnic în picioare, își ridică mereu cu îndărătnicie vârful spre cer. O râmă tăiată cu târnăcopul, vindecă repede rănile și își duce mai departe traiul obscur. E lupta în contra morții care stăpânește tot ce este viu. A-și apăra viața, este un instinct născut o dată cu cea dintâi viețuitoare. Și dacă ființe obscure, inferioare, care nu'și dau seamă de ceea ce înseamnă a trăi sau a muri, pun inconștient toate silințele ca să'și apere cât mai multă vreme viața, cum s'ar putea ca omul să nu dorească o viață lungă, el care pe lângă instinctul moștenit, mai are și darul de pricepe — bine sau rău — rostul vieței; simte plăceri, are dureri, cântă, plânge, admiră, urăște, se ridică la culmile cele mai înalte ale gândirei, se coboară în fundul celor mai negre prăpăstii ale desfrâului și neînțelegerei; într'un cuvânt, e conștient că trăește și simte plăcere de a trăi, de a se zbuciuma. Moartea îl înspăimântă prin liniștea ei vecinică,

De aceia nu e de mirare că în toate timpurile au fost oameni cari au căutat fel de fel de mijloace ca să prelungească viața. Faimoasa „piatră filosofală" trebuia, dacă ar fi fost găsită, să dea omului nemurirea„. „Elexirurile de viață lungă" au fost nenumărate. N'au lipsit nici micile excrocherii sprijinite pe credulitatea oamenilor. In Franța s'a vândut mult un ceai despre care se credea că prelungește viața până la 350 ani. Mai surprinzător este faptul că s'au recomandat pentru lungirea vieței materii despre care știm astăzi positiv că o scurtează. E alcoolul, care se numea „apa vieței" (Aqua vitae) și salpetrul. Chiar și medicii au căutat să găsească mijloace de a da oamenilor vârsta lui Matusalem. Unii spuneau că e bine ca omul să'și la sânge în mod regulat, alții credeau căltransfusiunea cu sânge dela animale tinere și sănătoase este suverană. A fost timpuri când superstițiile cele mai ridicule erau practicate 'n acest scop. Se spunea de pildă că dacă vrei să trăești mult, să scormonești zilnic în grădină pentru a scoate puțin pământ din adâncime ca să'l aduci la suprafață. Alții ziceau că trebue, când te scoli de dimineață, să te așezi cu fața deasupra unei grămegioare de pământ proaspăt și să tragi în plămâni aburii eșiți din țărină. Se făcea uneori o operație și mai curioasă. Bătrânul dornic de viață punea copiii să sufle asupra lui, pentru ca el să primească dela dânșii suflul tinereței, sau dacă avea vr'o durere, el lua un copil mic sau un animal tânăr și îl lipea de locul dureros, crezând că cu asta locul cu pricina are să întinerească.

Bine 'nțeles că toate astea n'au servit la nimic. Cei care au întrebuințat mijloace de felul acesta n'au trăit mai mult de cât le învoia constituția cu care se născuse și viața mai mult ori mai puțin ordonată pe care o avusese.

Au fost însă și oameni care au trăit peste o sută de ani. Se știe sigur că țăranul englez Thomas Barre, de pe timpul regelui Carol I a ajuns respectabila vârstă de 152 ani și 9 luni. La etatea de 121 de ani s'a însurat a 3-oară și când a murit a fost răpus de o deranjare de stomac, constatată de celebrul fiziologist Harvey. Mai mult de cât Barre a trăit englezul Jenkins care a împlinit 157 de ani. Danezul Draakenberg a trăit 146 ani. Cum era natural, oamenii mai mult decât centenari au fost întrebați de către medici și învățați asupra secretelor care'i fac să trăiască așa mult. Răspunsurile au fost așa de felurite și contradictorii în cât din ele nu se poate scoate nimic de sumă asupra felului cum ar trebui să'și așeze viața acel care dorește să trăiască mult. „Măsură în toate" au spus unii. Cu toate astea Stender care a trăit 103 ani era un pătimaș fumător.

Nu se cunoaște până acum nici un mijloc pentru prelungirea vieței. Total depinde de constituția cu care s'a născut omul și apoi de buna întreținere a acestei constituții printr'o chibzuită rânduială a vieței. „Măsură în toate" este de sigur un bun lucru pentru ori cine.

D. Călugăreanu
Rectorul Universității din Cluj.

Patima beției.

Multe sunt boalele, cari bântue printre oameni. Unele boale îl apucă pe om din negrije, altele vin fără să fie vinovat, pe altele și-le produce el singur. Uneori boala cuprinde câte un oraș sau unul și mai multe sate deodată, și atunci îi zicem boală *epidemică*. Sunt apoi țări îndepărtate, ca de pildă India, unde holera nu se stinge niciodată și atunci zicem, că e boală *endemică*.

Între cele mai grozave boale, cari bântue la poporul nostru și amenință să devină endemică, e *beția*. Boală aceasta care cuprinde numai pe celce vrea singur să fie cuprins de ea, e cu atât mai grozavă, cu cât ea nu strică numai corpul, ci mai ales sufletul. Cel cuprins de patima beției nu mai este stăpân pe sine și săvârșește fapte, cari sunt și împotriva legilor omenești, dar mai ales împotriva celor dumnezeiești.

La noi nu s'au prea făcut statistici, adecă numărături, din cari să se vadă numărul hotărât al relelor isprăvuri săvârșite de bețivi. In Germania, de pildă, sunt astfel de statistici. Acolo se știe, că în fiecare an cam 1600 de persoane se sinucid în stare de beție, 1300 își perd viața în aceeaș stare, treizeci de mii de bețivi ajung în casele de nebuni, treizecișidouă de mii ajung cerșetori și o sutăcincizeci de mii săvârșesc fapte, cari îi duc în temniță. Numerele acestea statistice sunt de dinainte de războiu și nu ar fi mirare, ca după războiu să fie și mai mari. Căci dacă ne uităm la poporul nostru, vedem ca în multe părți s'a stricat mai mult decât eră înainte.

Lucrul acesta e cu atât mai trist, cu cât noi Românii am fost și cred că suntem și azi cei mai mulți oameni cu frica lui Dzeu, creștini adevărați. Ceice am umblat mai mult prin lume sau au citit mai mult despre popoarele pământului știm, că de pildă cei de legea mohamedană, cum sunt Turcii, Arabii și alte neamuri, nu beau, nu se îmbată nici odată, căci îi oprește legea lor, pe care *ei o respectează*. Iar Mohomedanii nici nu sunt creștini. Dar sunt chiar și păgâni, ca de pildă în India, cari deasemeni nu știu nici ce-i vinul, necum rachiul sau vinarsul. Și tocmai noi, creștinii, avem cei mai mulți bețivi, cu toate că și la noi atât cele zece porunci ale lui Dzeu, cât și evanghelia lui Christos ne opresc dela beție.

În porunca întâiu se spune: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți Dzei afară de mine." Dar despre cel bețiv zice Sf. Scriptură: „Dzeul lui este pântecele." Cu a devărat pântecele este Dzeul lui, căci pentruca să-și umple pântecele, uită de Dzeu, de lege, de familie și-și uită chiar de sine.

„Să nu iei numele Domnului îndeșert!" Unde e mai batjocorit numele Domnului ca la masa bețivilor? Când se aud înjurăturile cele mai îngrozitoare la adresa lui Dzeu, ca la beție. Cel bețiv nu se mai rușinează de nimic, căci el înjură biserica și toate lucrurile sfinte. Iar Dumineca hotărîtă de Dzeu pentru odihna noastră după munca de peste săptămână o batjocorește stând la crâșmă până seara târziu, îndobitocindu-se și călcând astfel porunca despre cinstirea Duminecii.

Bețiul calcă și porunca a cincia, care ne spune să cinstim părinții. Mai întâiu o calcă acei părinți, cari fiind ei bețivi împedecă pe copiii lor să-i amitească. Și mai mare e păcatul copiilor bețivi, cari cu patima lor produc multă supărare părinților lor, ba unii sunt atât de stricați de beutură, încât ridică mâna împotriva celorce i-au născut!

„Să nu omori!" Aceasta înseamnează să nu ăpești viața nici a altuia, dar nici pe tine să nu te omori prin beție, ceeace o fac toți beținii. Căci bețivii își slabesc sănătatea și își scurtează viața. Aceasta ni-o dovedește iară statistica. În Statele Unite din America-de-Nord au murit de *delirium tremens* (nebunia bețivilor) în răstimp de zece ani 300 de mii de persoane. În Anglia s'au prăpădit numai într'un singur an din cauza beției 60 de mii de oameni. La noi nu vor fi atâția, pentrucă suntem un popor mai mic decât Americanii sau Englezii, dar când, s'o face și la noi statistica, de sigur că ne vom îngrozi. Acestea sunt păcate contra propriei vieți. La acestea se mai adaugă omorurile, înjunghierile, bătăile săvârșite în stare de beție. Cine să socotească toate nenorocirile pricinuite în stare de beție? Câte vieți nu se primejduesc de pildă din cauza beției unui funcționar de cale ferată?

Beția duce și la murdărirea corpului și totodată și a sufletului prin călcarea poruncei: „Să nu prea curvești". Câți bărbați și câte femei, nu calcă aceasta poruncă îndatăce ajung în stare de beție? Tot beția îi face pe mulți să fure, ca să-și poată potoli pofta nebună după beutură, alții mărturisesc strâmb cu acelaș scop sau jură strâmb pentru alții, ademeniți fiind prin beutură.

Înfricoșată este patima beției, căci ne duce mereu la călcarea poruncilor lui Dzeu. De aceea părinți, învățatori, preoți și toți, cari ne iubim poporul să arătăm cât mai mult primejdia ei pentru sufletul nostru.

Despre stricăciunea corpului prin beție, altădată.

Victor Lazăr.

Expoziți de țesături românești la New-York.

In New-York, cel mai mare oraș din America și din lume s'a deschis zilele trecute expoziția de țesături românești. Pentru întâia oară țesăturile alese de mânile harnice ale țărancelor române au trecut oceanul pentru a pătrunde și în America. Căci frumusețea și trăinicia țesăturilor românești sunt de la războiu în coace bine cunoscute în Apus. La Roma, ca și la Paris sunt prăvălii unde se vând numai țesături românești: cămeși picturi naționale, scoarțe 'obiecte caznice frumos lucrate, ș.a.m.d. Gustul artistic al sătencelor noastre este așa de mult prețuit în străinătate încât cele lucrate de mâna lor se vând foarte repede deși au prețuri mari.

Americancele care au văzut la Paris frumoasele noastre țesături naționale au cerut ministrului Românei în Statele Unite deschiderea unei prăvălii mari la New-York care să fie tot așa de bogat înzestrată ca cele de la Paris și Roma. Prăvălia s'a deschis fiind de față D-l Bibescu ministrul Românei în Statele Unite care a ținut să arăte ce însemnătate are deschiderea acestei expoziții pentru legăturile negustorești dintre România și Statele Unite. D-l Bibescu a arătat că femeea română este cu mult deasupra femeilor de alte neamuri, pentrucă vorbește cu ușurință multe limbi și se ține în curent cu propășirea culturală din întreagă lume.

Sătencele dau dovadă prin pânzeturile, si hainele pe care le țes și le coasă cu un gust artistic deosebit de desvoltat. Țărancele franceze, germane sau engleze nu se precep să coasă așa de frumos ca țărancele noastre. Țărancele noastre aue înnăscut și moștenit darul a coase frumos. Ele sunt tot atât de artiste (meștere) ca și pictorii, sculptorii, poeții sau muzicanții. Aceiași plăcere înaltă o ai și când privești o scoarță frumos înflorită sau o fotă în culori bine alese. De aceea se cuvine să sprijinim cât putem mai mult pe acele țărance care țes și coasă frumos, fiindcă numai așa vom ține nestinsă flacăra artei populare românești. Să înființăm cât mai multe ateliere țărănești de țesut unde țărancele meștere de țesut să învețe pe fete cum să țeasă mai frumos. Sătencele se vor îndeletnici cu țesăturile vor avea câștig bun de pe urma acestei ocupații, fiindcă după cum am arătat produsele lor sunt cautate și plătite bine în străinătate și pentrucă își fac singure toate cele treuincioase îmbrăcămintei lor și a familiei lor. Cumpărați deci cât mai multe țesături naționale și sprijiniți pe toate căile pe harnicele sătence țesătorese.

R. D.

Anunciurile si Reclamele

se primesc la Administrație și la agenția „Soarele" Str. Iuliu Maniu, 3.

Pagina literară

LENEȘ.

L-au părăsit fără îndoială. De trei zile îl caută într'una. S'a ridicat la înălțimi de speriat, a cercetat în toate direcțiile, căutând să pătrundă cu vederea în cele mai mari depărtari și . . . nimic. Obosit, flămând, disperat s'a oprit pe-un șes.

Și plouă, plouă, de par'că s'au rupt zăgazurile cerului. Cu gâtul grămădit în trei, cu un picior strâns între pene, să'l mai încălzească, privește în sus îndurerat, crezând — tot mai speră — că va zări vre un tovarăș de călătorie. De la un timp începe să clipească des, plictisit, lasă aripile în jos și închide ochii. E ud până la oase, frigul l'a pătruns și moartea e aproape.

— Da, fără îndoială, pândește el, s'au dus cu toții. A venit vremea să părăsească aceste locuri, căci frigul i-a alungat. Numai eu, nenocitul, am rămas să mor departe de ai mei, în locuri triste, pe când ceilalți zboară mereu spre țările calde unde e soare, mult soare. Așa spuneau bătrânii.

Un fior puternic îl face să se cutremure. Deschide ochii, se uită cum se prelinge apa de pe penele lui mulate de ploae, își ridică sus celalt picior care-i amorțise de frig și din nou cade pe gânduri.

— Dar cum? își zice el, cum se poate să mă părăsească astfel? E barbar, e criminal! Părinți, rude, prieteni, tovarăși, toți să nu simtă nimic, nici o slabă licărire de regret? Să mă lase uitat și condamat peirei? A, ba nu, sunt nedrept! Eu sunt vinovat. Da, eu, mi-aduc aminte.

Nenorocitul lăsă capul în jos și închise ochii, ca o ființă condamnată la moarte sigură și de tot apropiată.

În minte îi revin ultimile întîmplări.

Se apropia toamna. Frunzele îngălbenite se scuturau. După multe, multe exerciții de zbor îndelungat, conducătorii dădură ordin de plecare. Și tocmai în ziua plecărei, pe dânsul îl cuprinse o toropeală, un somn grozav, care i-a fost nenorocirea.

Rând, pe rând, veniră la el părinți, rude, prieteni, îl îndemnară la drum, îl ciupiră chiar, dar tuturor le-a fost peste putință să'l ia cu dânșii.

— Ei, lăsați-mă'n pace! Vă ajung eu. Nu-mi duceți grija!

Părinții lui cu lacrimi în ochi, ceilalți regretând sincer părăsirea lui, și-au luat sborul Și când s'a trezit, nici el nu știe după cât timp, n'a mai văzut pe nimeni. De atunci îi caută în zădar.

Dacă ar cunoaște drumul cel puțin! El însă n'a făcut această călătorie niciodată. S'a născut aici la țară, pe o casă acoperită cu pae, într'un ciub clădit cu multe măestrie din crengute uscate.

Visează acum copilăria lui fericită.

Părinții îi aduceau în cioc broscuțe, pe care le înghițea dintr'o dată. In nopțile cu lună, era cea mai mare plăcere a lui să privească pe bătrâni cum lăsau capul pe spate și cu pliscurile lor lungi, ridicate în sus, tocau, tocau așa de puternic că se auzea cine știe unde. Apoi din depărtare venea răspunsul altor constărei. Ah! muzica asta plăcută îi sună în urechi și el umple de fericire.

Ce nemărginită bucurie a simțit în ziua când a zburat din cuibul părintesc până pe șesul din apropiere unde a început a-și agonisi hrana. Cu ochii închiși, visează că a prins o broască și privește cu plăcere cum se sbate disperată, zvârlind picioarele în lături. Realitatea grozavă îi tulbură visul. O puternică suflare de vânt îl răstoarnă pe o coastă. Incearcă să se ridice, dar nu-și mai poate mișca corpul amorțit de frig.

— Mor, gândește el, mor departe de cei dragi, în aceste locuri triste, pe când ei zboară mereu spre țările calde cu soare mângâetor și dulce. Ah! nenorocit ce sunt! Pentru câteva clipe de zăbavă mi-am jertfit viața.

Răsturnat pe spate, închide ochii, își culcă capul în apă, care îl acopere imediat ca un giulgiu de moarte.

Și plouă, plouă, de parcă s'au rupt zăgazurile cerului.

Vladimir Nicoară.

Inserare.

Aprinsă-i tăria și 'n largul pierdut
Cântare de jale răsună
Răsunet de jale ce-adună
Durerea obștească din sânul de lut.

Sub clopotul nopței tăcerea e 'ntinsă
Nici freamăt, nici șoapte n'adie
Iți pare c'așa-i de-o vecie
Și geana s'apleacă de liniște 'nvinsă.

O ceață se prinde pe funduri de văi
Dar luna se 'nalță 'n văpae
Și pulberea-i de-aur bălae
Se cerne de-alungul pierdutelor căi.

Al. Sorescu Soare.

DOUI ARTIȘTI.

La Giurcani am avut prilejul să observ mai de aproape ciudata prietenie ce se legase, de câteva luni, între un lăutar țigan anume Traian Barabulea, ordonanță în compania noastră și pictorul Florian, cunoscutul autor al *marinilor*.

Pentru cine nu-l cunoștea pe talentatul artist, această tovărășie era ceva firesc: amiciția a soldați grași — Traian era tot atât de gros cași Florian, ba mai voluminos chiar — pe cari îi legà dragostea de cobză. Intr'adevăr, pictorul făceà pe *chitaristul* companiei.. din toată inima. Florian aristocratul care, altă dată, nu-și ridicà ochii din valurile mării de cât spre a-și le înălță în spre vârfuri, în spre adâncul cerului, acum „acupanaia" pe țigan, cu chitara, la mesele ofițerești!

Se învoiau de minune cei *doui* artiști... uriași!

Și, în vreme ce bietul Florian spintecà spațiile cu mintea, Barbulea își băgà degetele în nas alături de el, povestindu-i cum s'a bătut cu un „sergent candriu" — pe când era activ — cum a petrecut câteva luni de pușcărie, ce o făcut la Turtucaia... în timp de pace și cam care sînt slujnicile mai durdulii din Iești!

Un camarad, adus, cându-și aminte că Florian îi spuneà în București că are, la Constanța o corabie pe care o comanda singur, bărci puzderie și o casă frumoasă pe malul mării, îl întreba de câteori îl vedea la braț cu țiganul:

— Unde ți-e aurul, unde ți-e argintul... unde s'au înecat corăbiile, Floriane?

El stăteà o clipă, apoi răspundea că „așa ela meliție", sau că are de gând să rupă gardul unui vecin ca să se încălzească în noaptea aceia.

Când l-am cunoscut pe Florian, la Alexandru Macedonski, a cum cincisprezece ani avea plete castanii și o frumoasă herlă ingrijită.

Acum era cărunt și, din în când, ras. De departe părea un vizitiu de casă mare, dar când se apropià, îl dà de gol strălucirea deosebită a ochilor, și un surâs de o nesfârșită bunătate, cei iluminà figura înpestrițată de bărbie și mustățile nerase la vreme.

Gâfâia al naibei suind dealurile Giurcanilor și se gândià la casa de lângă Constan-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Prin muncă.

Și eu am fost sergent, dar la paste am învățat să fiu om, nu răsvrătit. Răsvătirea e pedepsită, și de oameni și de Dzeu.

Așa-i sfinția ta?

— Așa-i taică, așa-i..

— Prin muncă ori și cine poate ajunge acolo unde vrea. Numai răbdare să aibă omul. De ați fost în lipsă, închisă v'a fost poarta noastră? Nu. V'am mințit noi vreodată? Nu. Și ne-ați ascultat întotdeauna, de ce nu ne ați asculta și-acuma? Cine vrea răscoală, să, plece, cine nu, să rămâie. N'avem poftă să ni se dărame colibele de tun, sau să fie împușcat vre-unul și Stancu le iti gazetele să vadă și ei ce s'a petrecut prin alte sate. — Duceți-vă creștini la vetrele voastre, și vedeți-vă de copii, și de câmp și de vitele voastre. Noi să ne vedem de nevoi și să fim cu frica lui Dumnezeu să nu păcătuim.

— Amin, închee popa, făcând cruce peste mulțime, iar poporul se 'nprăștie linișitit.

Primarul de rușine își dete dimisia, iar în locul lui fu numit Stanciu, pentru că boerul Dumitru nu vroise să primească.

Pela prânz, intră în curte, Moș Ghiță dela moșia lui boer Sandu.

— Ce-i moș Ghiță!

— Rău coane Dumitre... a murit boeru Sandu.

— Ce face?

— S'au răsvrătit țăranii pe moșie au venit noaptea pâlc la conac, l'au stropit cu gaz la rădăcină și i-au dat foc. Cucoana Măria a murit în flacări, pe mine mă ținură legat, iar când coconu Sandu, speriat din somn, luase goană, au pus răsvrătiții mâna pe dânsul strigând.

— Hei, boerule, ne-ai căzut în ghiară, ca șoarecele pisicii, destul ne-ai schingiuit se ne-ai batjocorit, acum e rândul dumitale să suferi.

In fața lui sta tocmai Matei, fost rândaș la boeru, ăla care jurase strâmb că vă văzuse când ați vrut s'omorâți pe boeru Sandu, și-i țipà:

— Ahei, boerule, ai băgat pe alde frate tău în ocnă pe nedrept, acum ți-a venit rândul să întri D-ta în ocnă sau în pământ. Când ți-am cerut bani, mai pălmuit, a! acuma ține... Și se năpustiră cucoane ca lăcustele pe holdă, pe sărmanu boeru Sandu, isbindu-l care cu ce putea, de îl lăsară leșinat jos. Apoi Matei rândașul, luă un piron și țintui de frunte, mâna lui bietul boeru Sandu, de rămase mort pe loc.

— Mai dă, și-acuma, dacă poți, mai pălmuește omul, boerule, mai dă.

— Pe mine, după ce mă bătură, îmi deteră drumul. Așa s'a întâmplat coane Dumitre.

Dumitru ștergându-și lacrimile, suspină:

— Nu mi-a fost frate oare? Nu mi-a fost?

V.

Stanciu, terminase liceul. Leanca îi dăduse un copil. Nea Florea înbătrânise, iar Dumitru părea mai albit de cât fostul cârciumar. Un stejar ce luptase atâta amar de vreme, acuma se clătina la cea mai mică adiere de vânt, istovit de vreme, istovit de furtuni.

Tot ce vroise să se înfăptuiască se indeplinise. Și acum își aștepta sfârșitul, senin, intocmai ca și sfântul Simion, când în sfârșit a văzut pe mult așteptatul Domnul Isus Cristos, ca să-l bine cuvânteze, terminând cu —: „Mulțumescu-ți Ție, Doamne, că mi văzură ochii mântuirea ta", ca să se stingă apoi și osanale ingerești, tot așa și Dumitru, când privea pe Stanciu pornid spreculmea cea mai înaltă, își aștepta mulțumit, obștescul, Duh!

— Stanciule, zise Dumitru, nu-ți-a mai rămas mult timp de luptat. Avere de ajuns, îți va rămâne, partea mea și-a lui Neo Floaco toată îți va rămâne, destul ca să trăești din dobândă, cu capitalul nu vei putea să faci ce vrei, de cât în ziua când îți vei lua licența. Atunci, dă-ți moșia cu arendă și sălășluește te în Craiova, și nu la București. De-cât ăl din urmă acolo, mai bune întâiul într'un orășel mai mic.

Ascultă'mă, dragă, ca până acuma și chiar când n'om mai fi, inchipueți, că tot lângă tine sântem ca să te povățuim.

In toamnă, Nea Florea se stinse, și la o săptămână și boerul Dumitru.

VI.

La 33 de ani, Stanciu se mutase în Craiova, în casele lui Nea Florea, unde pe vremuri fusese cârciumă. Pe peretele dela stradă citeai firma:

STANCIU GEORGESCU
advocat

Privind firma Stanciu spuse nevestei.

Din toate

ţa, pe care au abus-o duşmanul, dupe cum îi spusese-ră nişte mocani veniţi dintracolo.

A făcut un portret al sublocotenentului Vulpescu Costea, care nu era însă la înălţimea marinelor. A mai zugrăvit lucruri mărunte, în fugă, fără să-l mişte nici unul din aceste subiecte şi le-a împărţit cum a putut mai bine, ca să şi uşureze traiul.

Dar tot mai mare succes avea cu chitara, alături de tovarăşul Traian!

În drum spre Giurcani instrumentul se spărsese în căruţă, dar l-a lipit cu grije, asigurându-ne că îl are în familie de douăzeute de ani.

În ajunul Crăciunului, Traian, mai gros şi mai voios ca de obicei, s'a înfăţişat cu un aer tainic la Florian:

— Mă, zugravule, am o idee strajnică!

— Ce e, frate al meu?

— Eu imi iau vioara, tu îţi-ei cobza şi în ziua de brăciun, dăm o raită pe la grajd să strâgem *dă fasole*. Treabă e de făcut, adăogă Traian după o clipă, frecânduşi mânili.

— Tu poţi şă faci asfel eu, nu i-a răspuns pictoru, pentru întâia oară îndrăsnind să rostească o frază ce încercă şă arăte desebirea dintre ei.

— Şi tu de ce nu? *Să facem o bucurie!* Când s-or sculă să dea de noi. O să fie bine!

Const. Rîuleţ.

Cei doi fraţi

Intr'un sat, trăiau doi fraţi: unul bogat şi altul sărac.

Cel nevoiaş îşi ducea viaţa, e drept, cam greu, dar era mulţumit şi împăcat în cugetul său, cu soarta sa.

Copiii, — pe care Dumnezeu îl dăruise, deşi cam mulţi, şi-i iubea şi găsia mângâere în a se desfăta cu sburdălnicile lor. Aşa că la casa lui, era întotdeauna voe bună: cântece, jocuri şi veselie ca la omul fără grijl.

Nu tot aşa era lucrul cu fratele cel bogat.

De grija bogăţiilor sale, fratele cel bogat, nici odata nu-şi mai avea odihnă. Mereu pe drumuri, mereu pe gânduri. Cu inima întotdeauna strânsă ca nu cumva hoţii să-l prade, ori focul să-l ardă. Ca să-i mai ardă lui de cântat, de joc, de copiii, de veselia fratelui celui sărac? Nici vorbă!

Şi totuşi cu toată avuţia sa — bogatul avea ciudă pe veselia şi traiul cel bun al fratelui sărac.

— Măi frate — ce faci tu de eşti aşa de vesel? îl întrebă într'una din zile, pe sărac frate-său bogatul.

— Ce să fac, frate, mulţumesc lui Dumnezeu, ce alta doar? Sunt sănătos voinic, muncesc să câştig hrana casei mele — şi n'am deci, după cum vezi, pentru ce n'aşi fi vesel!

Bogatul atunci, ca să arăte că e un frate iubitor şi care răsplăteşte mândria fratelui sărac care nu i-a cerut nici odată banul lui, l-a dăruit cu o sumă mare de bani, cu care zicie ca să-şi facă viaţa şi mai fericită!

Insă ce se întâmplă! Din clipă în care săracul primi banii bogatului, se schimbă cu totul. Nu mai avea voia cea bună, jar veselia ii perise. Şi perise şi poftă de mâncare şi poftă de muncă — mereu se gândea la bani — cum să facă, cum să dreagă. în ce afacere să-i bage ca să se înmulţească.

Pe copiii, care căutau răsfăţările de mai înainte, îi îndepărtă cu vorbe aspre, iar cu soţia se ceartă, — lucru neobişnuit pentru ea, — ce-o făcu să suspine, bănuind o mare nenorocire asupra casei lor.

Chiar şi noaptea somnul nu-l putea prinde pe omul nostru. Mereu, la ori ce sgomot, i-se pareă că vin hoţii să-l prindă.

De griji, de gânduri, de fel de fel de socoteli omul slăbise. Aşa or fi mers poate, până la cine ştie ce nenorociri — când într-o bună zi — femeia pricepând de unde le vine lor toată supărarea şi necazul, îl sfătui să ducă înapoi banii fratelui său.

— „Du-i bărbate, înapoi că aceştia ni-au răpit fericirea şi liniştea casei noastre!"

In adevăr, săracul îi luă frumuşel şi-i duse fratelui zicându-i:

— Poftimu-ţi, frate, bani. Cu ei mi'-am perdut fericirea şi liniştea casei mele. *Ţiu mai mult la fericirea sărăciei mele — decât la truda şi grija bogăţiei tale.*

Şi veselia iar a venit în casa săracului!

Petru Gh. Savin.

— Doamne, Elena, de ce Dumnezeu n'o fi vrut să-i lase pe amândoi, barem până acuma lângă noi?

Să fi trăit să se bucure de rodul îngrijirei şi muncei lor, să vadă unde am ajuns?..

Ca o completare adierea de vânt parcă spunea în murmur, tainic, misterios, dulce şi sfânt.

— Prin muncă numai prin muncă.

Iar în razele soarelui, umbrele lui Dumitru şi-a bătrânului Nea Florea, steteau parcă drepte şi incercuite în lumină, cu mâna dreaptă întinsă spre ei, în semn de bine-cuvântare, ca semn că dacă trupurile lor nu se bucurau de fericirea lor din viaţă, spiritele lor erau mulţumite în ceruri, de rodul muncei cinstite de pe pământ.

— Da Eleno, să vadă unde am ajuns prin muncă, zise Stanciu sărutând copilul din braţele ei.

— Prin muncă răspuse ea, lipindu-se de pieptul lui, prin muncă şi cinste, Stanciule dragă.

Angelo Stătescu.

Leacuri băbeşti

„Nenumărate şi grozave sunt greşelile săvârşite de cei neluminaţi la minte, cumplite şi adeseaori înfiorătoare sunt faptele acestor întunecaţi şi grea, ca o stâncă uriaşă este răspunderea care stă să se prăbuşească peste cei ce au menirea de a lumina satele noastre şi de a încătruşi greşelile întunericului".

Multă vreme mi-au stăruit în minte aceste vorbe rostite de mareie Vlăhuţă, când, în trecerea sa printr'un sat de pe valea Brutului, ne povestea cu glasul lui blând şi ochii visători constatările dureroase şi triste facute în drumul lui cercetător prin satele noastre. Şi mai târziu, am avut durerea să văd foarte adesea ori, cum se prăpădesc cu zile săteni noştri şi mor ades copiii lor, din pricina unor obiceiuri „apucate din batrâni", obiceiuri ruşinătoare şi poznaşe, dar atât de înrădăcinate în mintea ţaranului, că numai printr'o stăruiatoare muncă se pot înlătura.

Dacă s'ar face o statistică cinstită şi amănunţită în satele noastre, de bună samă că s'ar cutremura de groază chiar cei mai nesimţitori oameni, când ar vedea că 60% sau chiar mai mulţi, din cei care mor cu zile, sunt viţurile groaznicului obiceiuri de a se căuta la boale cu descântece băbeşti.

Răni înfiorătoare, care devin mortale, bolii duse cu anii, epidemii care se sting negrăit de greu, lipsa celei mai simple reguli de sănătate, toate, dar absolut toate, izvorăsc din întunericul care stăpâneşte mintea ţăranului, în care credinţile greşite ocupă locul de frunte.

— Da nu' mă ducla *spital*, în ruptul capului! Să moară ne căutat ereştineşte?! Lasă că dacă o vrea Dumnezeu se 'ndreaptă. Pe câţi n'a scos din gura morţei mătuşa Casandra!

Şi mătuşa Casandra, şoldită, erebănoasă, cu gura pungă şi cu 'n singur dinte galben, răspunde cu'o încredinţare vrednică de toată lauda:

— E, hei, dragul mătuşei, apoi cine socoţi că l'o scăpat de lingoare pe Dumitru a Floarei, Dumnezeu să-l erte? Da pe Costache Surugiu? Trei ani s'o zgârcolit de „sopârcăiţă" Dumnezeu să-l erte!

Şi aprope pe toţi i-a vindecat zcripţoroaica, până când... *i-o ertat Dumnezeu.*

Şi dacă oamenii vrâstnici de înşelaţi babele descântătoare, îşi târâie ani întregi trupul scorojit de boale până când în cumplite chinuri mor, cu copia socoteală să isprăveşte repede. Scarlatina dar mai cu seamă argina şi junghiul (pneumonia) îi curăţă în câteva zile. In zădar să trudesc babele să „priponească junghiul" c'o aţă trecută peste umăr, în zădar boscorodesc cuvinte pe care nici ele nu le pricep, în zădar „freacă gâlcile" cu degetele lor uscate şi nodoroase; bietul copil plăpând în câteva zile moare.

Iar părinţii, orbiţi de fatalitatea întunecoasă în faţa căreia se pleacă smeriţi, cred că: „aşa o vrut Dumnezeu", fară să-şi dea samă măcar o singură clipă că ei sunt vinovaţii cei mari, cari ne dând îngrijirea cuvenită copiilor bolnavi, îi ucid cu zile.

Acest nenorocit obicei al descântectelor şi leacurilor băbeşti, care omoară repede şi sigur pe nevinovaţii copii şi încrezătorii ţarani, nu se va putea combate de cât prin asprimea unei legi cari să vâre la puşcărie pe cei ce practică această medicină clandestină, iar pe cei cari le cer ajutorul lor să-i pedepsească pentru omor din împrudenţa sau tentativă de omor.

Până atunci însă, învăţătorii, preoţii şi doctorii de plasă au marea datorie de a lănuri necurmat şi stăruitor pe necunoscătorii ce fug de doctori şi spitale şi se lasă în îngrijirea babelor, cari sincere sau şarlatane, împrăştie în drumul lor chinuri şi moarte.

Vladimir Nicoară.

Săptămână teatrală

Cu începere de azi vom ţinea la curent pe cetitorii noştri cu piesele ce se vor juca pe scena teatrului naţional din Cluj.

In cronicile noastre nu vom face obinuitele, critici teatrale subtile şi pretenţioase, nu vom căuta să ne dăm aerul de îndrumători, ci, spectatori modeşti, vom arăta pe scurt subiectul piesei.

Cunoscut fiind scopul urmărit de aeestă gazetă, nu ne putem permite nici laude exagerate nici-mai cu seamă, critici pătimaşe. Doriţa noastră este de a arăta cetitorilor, care n'au prilejul de a veni la teatrul din Cluj, — acest frumos templu al artei — piesele româneşti şi străine care se vor juca.

Stagiunea s'a deschis cu „*Chemarea codrului*" poveste vitejească în trei acte de G. Diamandi, scrisa într'o frumoasă limbă românească.

Curtea boerului Frânge-gât din Soveja, este călcată de unguri, el omorât, averea prădată, şi copiii lui rămân rătăcitori în codrul primitor. Sunt prinşi, după ani de pribegie, şi aduşi în faţa boerilor adunaţi la curtea din Rădeana. Luaţi la început drept rău făcători şi condamnaţi de Ioniţa fiul Doamnei Maria, sunt în urmă recunoscuţi de Vornicul Iordache prieten bun cu răposatul Frânge-gât şi răman mai departe la curtea din Rădeana. Intre aceşti copiii a boerului Frânge-gât e şi Anca, fecioara din Soveja, care se îndrageşte cu timpul de Ioniţa fiul Doamnei Maria din Rădeana. Petru Rareş, pe atunci Domn al Moldovei, ordonă însă lui Ioniţa să se însoare cu o grofină din Ungaria, Ilonca, pentru diferite scopuri politice. Grofina Ilonca, vine la curtea din Rădeana şi răde de simplicitatea Ancăi fără să creadă că Ioniţă e îndrăgostit de fecioara din Soveja.

Intr'o zi pe când Doamna Maria se dusese, cu întreaga Curte, la mănăstirea Caşinului pentru grijanie, Hanul tătăresc îi calcă locuinţa. Acasă nu erau de cât Sanola, o veche dragoste uitată a lui Ioniţă, Ilonca. Anca şi Ioniţă cu puţini slujitori. Oamenii curţi sunt învinşi, Ioniţă rănit şi femeile îngrozite se ascund într'un beci, dar sunt descoperiţi de Hanul tătăresc, care are de răzbunat batjocorirea fiului său petrecută cu câţiva ani în urmă.

In faţa patului pe care zace Ioniţă fără cunoştinţă, femeile nu ştiau ce să facă, dar Anca fecioara din Soveja, care luptase vitejeşte alături de Ioniţă, se aruncă în faţa Hanului şi îşi jertfeşte fecioria numai pentru a scăpa viaţa bărbatului iubit. In acest timp boerii cu Doamna Maria se întorc şi alungă liftele.

Ioniţă copleşit de dragoste şi admiraţie declara că ia de soţie pe Anca, fapt la care se opun toţi pentrucă şi-a perdut fecioria şi-i spun că trebue să se ducă la Mănăstire. Anca îndurerată vrea să ia drumul codrului şi să fugă de „minciuna curţilor", dar pe când în codrul frământat de vijelie răsună o dulce doină, Ioniţa, chiar în clipa când Anca vrea să părăsească curtea, o recheamă şi ascultând doina ca o chemare depărtată a codrului iubit declară ca va fi soţia lui. Jocul artiştilor ca şi decorul au fost cu desăvârşire la înălţimea unui adevărat templu de artă.

Fotoliu Q.

Istoria — Ţara — Legendele noastre

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Aşezarea altor neamuri printre Români

Sârbii.

Şi Sârbii s'au arătat dornici să asupreasca cât mai mult pe Românii, cu care a venit în atingere. În urma desbinării religioase dela începutul secolului a 18-lea, Românii rămasi în legea cea veche, acum fără episcop, au fost puşi mai târziu, dupăce guvernul din Viena s'a convins că nu-i catolic, sub administraţia bisericeană a sârbilor. În Transilvania, influenţa acestora nu a fost prea simţită, dar Românii din Banat au simţit toate relele împreunate cu stăpânirea unui popor lipsit de cultură, dar închipuit şi dornic de-a înghiţi pe altul. Administraţia lor bisericească a introdus în bisericile româneşti limba slavonă, a silit pe preoţi să înveţe sârbeşte, a răpit averile bisericilor româneşti pe seama celor sârbeşti şi a stors poporul nostru fără milă. Din timpul acestor asupriri datează şi multele nume româneşti cu *-vici* în cdadă (Popo*vici*, Lazure*vici*, Joano*vici*), căci în orice hârtie (acte de botez, de cununie etc.) deia dela autorităţile bisericeşti, numele românesc era botjocorit adăugându-i-se terminaţiunea *-vici*. Tot Sârbii au făcut în Banat o propagandă aprimă contra reintroducerii literelor româneşti (latine) în scrierea română, prigonind pe preoţii români, cari îndrăzneau să scrie româneste.

Românii au scăpat de acest jug numai când a ajuns episcop, mai apoi mitropolit în Sibiu vestitul în istoria neamului nostru arhiereu Andreiu Şaguna. După o luptă îndârjită cu arhierii sârbeşti a reuşit să scoată pe Românii bănaţeni de sub administraţia bisericească a Sârbilor întemeindu-se prin vrednicia lui cele două episcopii româneşti din Caransebes şi Arad. Dar nici până în ziua de astăzi nu au fost scoase încă toate averile bisericesti al Românilor din mâna Sârbilor.

În timpul mai nou. Sârbii şi-au dovedit din nou dujmânie faţă de noi prin aceea, că ne-au răpit, cu ajutorul lui Wilson, fostul preşedinte al Statelor-Unite din America de Nord, o parte bună din Banatul românesc. Românii nenorociţi, rămaşi sub stăpânirea lor, îndură cele mai barbare prigoniri dela stăpânirea sârbească: răpiri de averi, chiar şi omoruri, dovedind prin aceasta că nu sunt vrednici, de-a stăpâni ţinuturi în care se află locuitori de alt neam.

Rutenii

Ruteni se găsesc la noi numai în partea nord-estică a României, adecă în Moldova cea veche, în-elegând aici Bucovina şi Basarabia, cele două ţinuturi răpite, unul de Austria, al doilea de Rusia, din trupul pământului românesc. Şi în ces e două ţinuturi, ei se află numai în partea de meazănoapte a lor, unde se învecinează cu Ucraina, Galiţia răsăriteană şi Rusia de meazăzi. Numărul lor pe pământul românesc e azi de aproape 500 de mii, dintre cari 200 de mii în Basarabia şi 300 de mii în Bucovina.

Rutenii au pătruns şi în vechiul voivodat românesc al Maramurăşului, dar partea ruteneană a acestuia a rămas, împreună cu câteva sate româneşti de dincolo de Tisa, sub stăpânirea Cehoslovaciei.

Despre aşezări în masse compacte de Ruteni, numiţi de Români şi Ruşi şi Ruşniaci, în Transilvania nu avem dovezi. In timpuri mai vechi au fost însă unele colonii ruteneşti sau ruseşti şi pe la noi, formând chiar şi sate mai mici, dupăcum dovedeşte numele unora dintre acestea ca Ruşi, Ruşciori, Borgo-Rus ş. a. Populaţia aceasta ruteneasca a dispărut însă demult românizându-se cu toţii, chiar şi aceia dintre ei, cari au fost ademeniţi să treacă la religia luterană a Saşilor, cum sunt cei din Rusciori în judeţul Sibiului.

Şi în Moldova rămasă, după răpirea Bucovinei, sub suzeranitatea turcească, sunt în partea ei nordestică câteva sate cu Ruteni şi de sigur, că de acestea au mai fost în vremurile mai de mult şi altele. Se ştie însă din istorie, că mai ales Ştefan cel Mare avea obiceiul, că de câte ori respingea câte un atac al popoarelor vecine şi urmăria oastea dujmană până în ţara ei, totdeauna la reintoarcerea lui cu ei şi mii de ţărani de neam străin, pe care îi aşeză apoi ca *vecini*, adecă lobagi sau clăcaşi, pe moşiile domneşti sau boereşti. In luptele cu Polonii aduceă Ruteni, în cele cu regii Ungariei Săcui. Mulţi din aceşti străini se întorceau, la încheierea păcii, iară în patria lor veche, dar mulţi rămâneau în Moldova. Apoi mai aveau şi boerii obiceiul să cheme ţărani din ţările vecine să se aşeze pe moşiile lor dându-le pământ, iar ţăranii străini obligându-se în schimb să lucreze moşia boerească. Lucrul acesta s'a întâmplat până în timpurile mai nouă. Din Rutenii veniţi în felul acesta se trag puţinii, cari mai sunt în Moldova.

Rămâne deci să amintim ceva mai amănunţit de Rutenii din Bucovina şi de cei din Basarabia.

Când au făcut Austriecii recensământul populaţiunii din **Bucovina,** în 1775, anul răpirii ei, erau în întreagă Bucovina *cincisprezece mii de Ruteni.* *) Acestia erau şanumiţi *Huţani*, Ruteni, cari venind de pe la începutul secolului al 17-lea din Galiţia (Pocuţia) au trecut apa Ceremuşului şi s'au aşezat în Munţii Moldovei la Câmpulungul rusesc şi la Răstoace şi au străbătut apoi în valea Putnei, a Sucevii, Bistriţei şi chiar a Moldovei. Pretutindeni au dat în munţii aceştia de o populaţie rară românească compusă din Moldoveni şi Transilvăneni. Numărul cel mic al acestora, apoi faptul, că Rutenii fugari de pe moşiile boerilor poloni din Galiţia veniau tot mai mulţi au avut ca urmare, că Românii din aceşti munţi s'au rutenizat. Huţanii au dus mult timp o viaţă de tâlhari şi şi acum se deosebesc prin obiceuri sălbatice de ceilalţi locuitori.

O nouă năvală de Ruteni în Bucovina, adică în nordul Moldovei, a urmat începând de pe la anul 1766. In Polonia boerimea lipsită de orice dragoste de popor şi de ţară îşi dusese, prin purtarea ei, patria la peire. Un şir întreg de ani ţara aceasta a fost bântuită de războaie civile. Ruşii, Austriecii şi Germanii (din Prusia) s'au folosit de aceste turburări şi au împărţit Polonia între ei. A mai urmat şi un războiă ruso-turc, care şi el a contribuit la turburarea lucrurilor. În tot acest timp, dela 1766 până la 1779, ţăranii ruteni fugeau cu miile de pe moşiile stăpânilor lor din Galiţia şi se aşează mai întâiu în regiunea dintre Nistru şi Prut, pătrunzând apoi spre meazăzi până în valea Siretului şi a Sucevei. Năvălirile acestea paşnice au continuat apoi întreg secolul al 19-lea.

La început, veneticii aceştia erau foarte modeşti, cuviincioşi, fiind bucuroşi, că Românii îi primiau pe la marginea satelor româneşti şi că boerii le dedeau loc de casă pe moşiile lor. Cu toatecă erau greco-catolici,**) neputându-şi zidi biserici şi voind să se linguşească pe lângă Români, mergeau la biserica ortodoxă, treceau adecă la *legea romînească,* cum numesc şi ei, ca şi Croaţii, confesiunea ortodoxă. Inmulţindu-se apoi tot mai tare între Prut şi Nistru, au izbutit să covârşească cu numărul pe Români, să ajungă stăpâni în biserică, să introducă limba slavonă în serviciul bisericesc şi cu timpul chiar să rutenizeze o parte mare din Românii dintre Prut şi Nistru.

La această ruşine mare pentru neamul nostru au contribuit mai ales două împrejurări. Mai întâie, Rutenii vedeau în religie înainte de toate un mijloc pentru a-şi întări *naţia* lor, de aceea s'au şi lăpădat aşa de uşor de legea lor greco-catolică. Făcându-se orto-

Victor Lazăr.

*) La 1776 erau deja 21 de mii de Ruteni şi vre-o 5000 de Nemţi, Unguri, Armeni şi Evrei, întreagă cealaltă populaţiune eră românească.

**) Rutenii din Galiţia se uniseră, siliţi de Poloni, cu mulţ mai înainte de o parte din Românii din Transilvania, cu biserica romano-catolică.

Vechimea Bulgarilor în Dobrogea.

Vechimea Bulgarilor în Dobrogea.

Citind diferite ziare, cărţi şi reviste, am văzut cumunii scriitori Bulgari falşifică adevărul istoric şi susţin, că Românii când au venit în Dobrogea au găsit pe Bulgari aici. Ca funcţionar şi Român, m'am interesat de aproape, ca să aflu adevărul.

In acest scop am vizitat în Martie 1919 fie cei mai bătrâni locuitori ai satului Comlia, locuit în majoritate de cetăţeni Români de origină Bulgară, oameni gospodari, demni de toată încrederea şi recunoscuţi de toţi, că nu sunt în stare să falsifice adevărul.

Acest, locuitor sunt: Nediu Tudor de 85 ani, Nicoleiu Ivan de 80 ani şi Stefan Cristu de 72 ani. Intrebaţi fără nici o iscusinţă faţă de alţi consăteni, mi au spus că părinţii lor sunt născute în satele Amăut şi Chestrici de lângă oraşul Varna, de unde în anul 1828 din cauza jafurilor şi mizeriilor ce le făceau Turcii au plecat 11 familii cu 20 căruţe şi anume: Sava tatăl lui Petre Sava, Ivan tatăl lui Ivan Petrof, *Uzun Ivan tatăl lui Nicoleiu Ivan,* Dinu tatăl lui Dinu Dobre, Stefan tatăl lui Chiru Stefan, Iorgu tatăl lui Chiru Iorgu, Anghel tatăl lui Hiniu Anghel, Cara Dumitru tatăl lui Sfeateu Dumitru, *Tudor tatăl lui Nediu Tudor,* Hagi Petre tatăl lui Manole H. Petre şi Calcui (mort în timpul ocupaţiei 1916—1918) tatăl lui Tănase Calcui. Acest convoi a fost prin satele Camăna şi Testemel din plasa Babadag, de unde au venit aici neplăcându-le locurile în acele sate. Aici au găsit un satue de 20—30 familii Româneşti în locul numit.

Caulia Veche, din cuprinsul acestei comuni, familii, cari se ocupau numai cu agricultura. Cum acest sat era apropiat de Dunăre, cerchezii îl vizitau şi îi jefuiau des. Locuitorii scârbiţi de aceste jafuri s'au multat după 3—4 ani din acel loc şi anume Românii s'au dus în satele vecine Prăjvia, Coslogea şi Satu Nou — sate azi ca şi atunci Româneşti; iar Bulgarii au venit în acest sat la o depărtare circa de un Km. unde au găsit pădure.

Astazi chiar se găseşte un ulm mare în curtea casei lui Constantin P. Sava, nepotul lui Sava, venit din Arnăut şi rămas în curtea casei din pădurea găsită de locuitori.

Acesta fiind purul adevăr, rog istoricii să ia act, şi să combată îndrăsneala. Bulgarilor de a falşifica istoaria.

D. Bărbulescu.

Strămoşii noştrii

Unul se numi *Romulus*, iar celalt *Remus*. Indată ce află despre aceasta, regele Amuliu se temu, ca nu cumva copiii, când se vor face mari, să se răscoale şi să-i ia domnia peste latini. De aceea se hotărî să-i dea pierzării. Şi porunci unei slugi, ca să-i omoare, dar omului îi fu milă de bieţii copilaşi şi se gândi mai bine să-i lase în voia soartei. Il puse pe amândoi într'o albie şi le dete drumul pe râul Tibru, care tocmai atunci era revărsat. Apele Tibrului duseră albia la mal, lângă un smochin, unde fură alăptaţi de o lupoaică, care îşi pierduse puii. In urmă fură aflaţi de un păstor, care îi crescu lângă turme, până se făcură mari.

Aşa se obişnuiră ei cu toate greutăţile vieţii şi învăţară să rabde oboseala şi să se lupte cu lupii şi cu alte fiare sălbatice.

Mai târziu aflară cine sunt şi se hotărîră să pedepsească pe regele Amuliu pentru nelegiuirea sa. Cu ajutorul altor ciobani răsturnară pe Amuliu şi puseră iarăşi rege pe bătrânul Numitor, bunicul lor. Drept mulţumire regele Numitor le dete lor pământul unde fuseseră aruncaţi de râu şi unde îi crescuse lupoaica, cu învoirea să zidească acolo o cetate nouă. Dar îndată se iscă neînţelegere între Romulus şi Remus, care dintre ei să dea numele cetăţii şi să fie stăpânitorul ei.

Pe locul acela erau şeapte dealuri, răspândite dealungul râului Tibru. Ei se învoiră să se urce pe câte un deal şi cel care va vedea întâi mai mulţi vulturi în zbor pe cer, să rămână stăpânul cetăţii. Remus văzu mai întâi deasupra capului său şease vulturi, dar îndată i se arătară lui Romulus doisprezece vulturi. Romulus rămase dar stăpân peste cetate şi îi dete numele său numind-o *Roma.*

Povestea ne spune mai departe că Romulus a chemat din toate părţile oameni tineri voioşi să se aşeze în noua cetate şi sub cârmuirea unui regie aşa de vrednic ca Romulus. Dar veniseră numai bărbaţi, viteji şi isteţi de altfel, însă în toată cetatea nu se vedea o femee. Pentru a pune temelia unui popor nou, Romanii aveau nevoie de femei. Atunci Romulus pregăti nişte petreceri frumoase cu jocuri şi cu cântece cu prilejul unor sărbători şi chemară să ia parte la ele pe toţi vecinii Romei. Intre aceştia cei mai numeroşi erau Sabinii, cari veniră cu nevestele lor şi cu copiii. Pe când petrecerile erau în toiu, Romanii se repeziră pe neaşteptate în mijlocul oaspeţilor şi răpiră femei şi fete din neamul Sabinilor. Aceştia fiind fără arme, ca la petrecere, fugiră în munţii lor şi se întoarseră apoi cu războiu în potriva Romei. Dar femeile sabine, acum neveste ale romanilor, se aruncară între ostaşi şi împiedecară vărsarea de sânge. Cele două neamuri se învoiră să trăiască frăţeşte laolaltă, alcătuind un singur popor.

Astfel se întemelă *Roma.* Ea crescu pe încetu şi era sortită să ajungă stăpâna lumii vechi. Prin hărnicia, statornicia şi vitejia lor, Romanii au ajuns stăpânii Italiei, apoi a lumii întregi cunoscute pe atunci.

Romanii erau oameni mijlocii la trup, cu braţe şi picioare vânjoase, ca toţi plugarii şi păstorii. Cei mai mulţi aveau faţa oacheşă, ochii şi părul negru şi de obicei tundeau părul până la piele şi-şi rădeau barba şi mustăţile. Imbrăcămintea lor era uşoară, fiindcă pe acolo aproape tot timpul anului este mult mai cald ca pe la noi. La început ei erau oameni foarte cumpătaţi şi se mulţumeau cu puţină hrană, locuind în căsuţe mici, luminate pe sus, printr'i deschizătură a acoperişului. Cînd ajunseră însă mai puternici, ei se îmbogăţiră din prăzile luate dela alte popoare şi începură să ducă un trai îmbelşugat, iar oraşul Roma se umplu de palate şi biserici păgâne frumoase.

G. G. Mateescu.

Ştiinţa pentru popor

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Fructele.

Sunt oameni cari nu şă pot ipsi de fructe la sfârşitul mesei, şi dacă împrejurările îi împedecă de aşi împlini această poftă rămân foarte nemulţumiţi de mâncare, oricât de bună az fi fost. Copii ţin deasemena foarte mult la fructe, mai ales la cele dulei, şi le mânâncă ori de câte ori le cad în mână, cu rost sau fără de rost.

Cauza pentru care fructele sunt aşa de preţuite trebue căutată în fregezimea, în gustul plăcut, în insuşirile rocoritoare şi în infăţişarea ademenitoare a lor. Dacă fructele nu sunt substanţe alimentare aşa de hrănitoare, nu-i mai puţin adevărat că el contribue mult la variaţiunea hranei noastre, făcând-o mai plăcută prin Zasărul şi aroma lor. Din această princină ele sunt eşa de căutate în toată lumea şi mai cu hamă în ţările călduroăsă, unde întreţin hrana obicinuită a unor popoare.

Arborii cari dau fructe cresc unii de sine în multe localităţi: alunii, bananii, cocotierii, curmali, nucii, etc., cari fac fructe de o mare valoare nutritivă. Alţi arbori sunt cultivaţi cu cea mai mare îngrijire: caisul, cireşul, vişinul, mărul, párul, viţa de viie, etc., ale căror fructe de asemena au mare preţ.

Nu trebuie însă să perdem din vedere că dacă hrana cu fructe este cea mai înlesnicioasă, ca un este îndestulătoare pentru că substanţele azotate sunt în prea mică câtime, iar cele producătoare de căldură sunt în câtime pre mare, Tructele cuprind multe săruri: fosfate, clorure şi acizi yegetali (citric, malis, pectic, etc.). Dacă mâncăm fructe pre mult, ele nestrică stomacul, produc vărsături şi urdinarea, cari ne stăbesc şi ne predispun la boale grele (oftică, sorofule, rachitism, etc.). Dacă înse le mâncăm în câtime mică impreune cu celelalte mâncări, adecă la masă, ele ajută mistuirea lor, schimbându-le gustul, şi mărind sucurile stomacului fac să să absoarbă mai repede prin sărurile lor şi în acelaşi timp regulează scaunele, făcându-le mai moi şi mai dese, bombătând astfel constipaţia (încuierea).

După compoziţia lor, fructele să împart în 5 grupe: zaharate, zaharate cu amidon, zaharate mucimucilanginoase, ocide (acrişoare) şi uleioase.

Fructele *zaharate* au mare insemnătate în hrana omului. In acest grup avem: *smochinele, curmalele*, cari să produc numai în ţările călduroase, şi *strugurii* de viţă de viie, cari să cultiva aşa de mult şi pe la noi. Fructele *zaharate cu amidon* să găsesc numai în ţările prea calde şi cele mai de căpetenie sunt *bananele*, cari dau o făină ce să apropie în compoziţie cu acea a orezului, pentru care ea are aceleaşi întrebuinţări ca şi orezul. Fructele *mucilaginoase* cuprind *pepenele verde* (lebeniţa), *pepenele galbin, cantalupul* şi *dovleacul* (bostonul). Aceste fructe luate câtime mică, vara, ele răcoresc organismul, spală rinichii făcând ud (urina) mai mult. Seminţele lor, mai ales cele de dovleac, sunt hrănitoare pentru că cuprind uleiuri; ele sunt bune şi în contra panglicei (teniei). Fructele *acide* (acrişoare) sunt cele mai numeroase şi avem: *agrişe, căpşuni, cireşe, coacăze* (strugurei roşii), *fragi, gutui, lămâi, mere, pere, portocale, mandarine, prune, smăură, vişine*, etc. Când sunt verzi aceste fructe cuprind multe pectină, acizi (citric, malic, pectic, tartric, etc.) şi amidon, care în timpul coacerii să preface în zahăr. Fructele acide ca şi cele zaharate potolesc mai bize setea şi să mistue mai uşor, dar trebue luate în mică câtime şi la sfârşitul mâncării, iar nu pe nemâncate; când să mânâneă printre mese este bine ca odată cu ele să se mănânce şi puţină pâne pentru ca ele să nu irite stomacul. Aceste fructe trebue mâncate numai când sunt *coapte* şi niciodată verzi cele mai acide (mai acrişoare) să se mănânce cu puţin zahăr sau cu puţin vin şi zahăr (fragile, coacăzele smeura, portocalele). Fructele *uleioase* sunt: *alunele, migdalele*, şi *nucile*, cari toate bogate în uleiuri şi în substanţe azotate, pentru care au o mare valoare nutritivă. Din ele să fac uleiurile vegetale.

Fructele zaharate nu trebue să le mânânce cei ce sufer de boală de zahar (diabet), nici cei prea graşi (obezi); ele sunt bune pentru cei slabi, pentru convalescenţi, cărora la inteţeşte pofta de mâncare şi le uşurează mistuirea. Cei boluavi de stomac să vor feri de fructe, mai ales de cele acide. Fructele mucilaginoase (pepenii, sirugurii), cari cuprind multă apă, trebue luate în câtime mică, dacă nu voim să sufeţim de ureinare şi de colici intestinale.

Fructele să intrebuinţează *proaspete* sau *conservate*. Cele proaspete servesc la hrană mai mult ca *condimente*, pentru a înteţi gustul, a mări câtimea salivei (abalelor) şi a sururilor stomacnlui, usurând astfel mistuirea mâncărilor; Cele conservate intre în preparaţiile de bucătărie asociate cu grăsimi şi cărnuri (caise cu carne, prune cu carne, gutui cu carne, apoi sosuri: de vişine, agrise, coacăze, etc.). Din fructele proaspete sau conservate să prepară minunate dulceturi şi cumpoturi (chiseliţe prin fierbere, cari să mistue uşor. Din unele fructe să mai prepară beuturi fermentală: vin de struguri, vin pe pere, vin de mere (cidru), sau unele beuturi spirtoase: ţuică, rachiu, chirş, etc. Din altele să mai prepară tizane (beuturi îndulcitoare, calmante, aperitive), siropuri şi sucuri de: coacăze, cireşe, fragi, smeură, lămâi, smochine, etc., cari toate sunt foarte folositoare.

Dr. Vasile Bianu
Autorul Dicţionarului Sănătăţii

Pentru viitor, care ar fi direcţionarea activităţii extra şcoiare, de care satele noastre nu se pot dispensa?

—

Cunoscută fiind starea culturală şi morală a satelor, ce măsuri grabnice şi eficace s'ar putea lua şi care sunt părerile învăţătorilor în aceasta privinţă?

Sifilisul.

I.

S'a constatat ştiinţificeşte şi prin imparţiale statistice că în răsboiul mondial, mortalitatea cea mai mare a fost cauzată în primul loc de către boalele infecţioase şi numai în al doilea rând de gloanţe şi proectile.

Pe lângă înspăimântătoarele ravagii făcute de tifosul exantematic, tuberculoză, febră recurentă etc., o mare parte dintre jertfele războiului au fost cauzate de sifilis, blenoragie (gonoree) şi grozavele lor complicaţii. Procentul sifiliticilor în ţara românească ca şi în toate ţările din Europa a fost aproape dublat în urma răsboiului mondial.

Inainte de răsboiul sifilisul la sate era foarte puţin desvoltat, oraşele fiind acelea unde acest grozav flagel făcea adevărate ravagii. Azi, după răsboiu, situaţia a devenit alarmantă. Oraşele sunt în majoritatea lor bântuite de sifilis şi ceia ce e mai teribil e că toate satele noastre sunt azi infectate de această boală, iar măsurile sanitare pentru profilaxia (stârpirea) sunt insuficient e şi în majoritatea cazurilor lipsesc total azi majoritatea cazurilor de sifilis sunt date de sate.

Aci în Ardeal sunt sate şi provincii *total infectate* de sifilis. Aşa sunt toate imprejurimile Dejului, Maramureşul, Bucovina, Dorna, Vatra (e aproape total sifilitică) Coşna, etc., etc.

Grozăvia acestei răspândite boli nu constă atât în răspândirea ei (*infecturea*) cât mai ales în faptul, că deoarece primele himptome (semn) nu sunt dureroase, bolnavul în special *ţăranul, o neglijează* sau în cazul cel mai bun, se duce la vrăjitoare, în loc să alerge la medic. Prin această neglijenţă, întârziere, boala se întinde în tot organismul, virulenţa (puterea) spirochetului creşte considerabil şi în acelaş timp boala trece la alţi indivizi. In al doilea rând gravitatea acestei boli constă în faptul că *nu e o boală numai de „sânge"* cum cred aproape toţi aceea care nu cunosc dedesubturile acestei boli, *ci este o boală de ţesut* şi asta e partea cea mai alarmată a boli. Spirochetul sifilisului pătrunde cu o iuţeală vertiginoasă în absolut toate celulele organelor externe şi interne ale corpului (muşchi, piele, nervi, grăsime, inimă, plămâni, ficat, sânge, străbate meningele, infectează lichidul dintre meninge şi creer, pătrunde în crere, străbate oasele distrugându-le etc. Intr'un cuvâut, nu există o singură celulă în tot organismul sifiliticului, unde acest spirochet să nu pătrundă, şi să nu distrugă. Şi acum dacă e uşor de ucis diferiţii microbi care se localizează în sânge, apoi e colosal de greu să poţi omorâ spirochetul, care a inundat tot ţesutul. Aşa de exemplu, microbul febrei recurente care, prin *excelentă, e o boală de sânge*, cu o singură injecţie de neosalvarsan este distrus total, şi definitiv ucis, iar bolnavul fulgerător vindecat. La sifilis lucrurile nu stau tot aşa. Ar trebui un aşa sistem de inoculare şi un astfel de ser, care să inunde tot organismul, ceeace până acum nu s'a putut înfăptui. Datorită acestui fapt vindecarea sifilisului e foarte îndelungat. De aceea e nevoe de 3 ani de zile de injecţii cu diferite combinaţii de mercur facute la intervaluri de 1 lună căci numai aşa, incetul cu încetul medicamentul izbuteşte să străbată toate ţesuturile şi astfel să distrugă spirochetul.

Măsurile sanitare luate de Stat până acum, ori cât ar fi ele de numeroase şi eficace, sunt insuficiente, atâta timp cât individul nu se va pătrunde de marile dezastre pe care le aduce sifilisul neglijându-l sau neuzând de toate mijloacele preventive pe care ile pune ştiinţa la dispoziţie. In aceaş timp se impune cu o alarmantă necesitate o intensă propagandă prin presă, prin conferinţe şi prin ori care alt mijloc, pentru ca toată lumea să cunoască mijloacele de apărare contra acestei boli, iar în cazul când e deja contaminată să ştie efectele dezastroase ale neglijenţei în tratament şi mai ales rezultatele îmbucurătoare *atunci când tratamentul este urmat regulat şi cu seriozitate.*

In caz contrar suntem a ameninţaţi ca acest flegel nenorocit să ia o desvoltare şi o intindere dezastruoză. Una dintre cele mai importante şi mai grabnice măsuri ce ar trebui să se ia, este regulamentarea severă a prostituţiei de care depinde direct desvoltarea sau înlăturarea sifilisului.

S'au luat decurând lăudabila măsură ca toţi medicii să anunţe săptămânal numărul total al sifiliticilor care sunt în cura lor, însă fără a preciza numele.

Găsim ca foarte necesar ca autorităţile îndrept să dela publicităţei cu numele pe toţi acei sifilitici care refuză de a incepe sau continua tratamentul pentru ca astfel să se distrugă sursa unor viitoare infectari.

D-l Dr. Moldovan a înfiinţat numeroase spitale venerice şi policlinice unde şe tratează gratuit orice fel de boală venerică. Nenorocirea cea mare însă, este că ţăranul în loc să deie 20 lei la tren, ca să vie la oraş să se trateze, mai de grabă de 10 lei unei vrăjitoare si renunţă la tratamentut medical. Statul ar trebui să deie ordin toturor autorităţilor comunele ca să oblige pe toţi ţăranii infectaţi de sifilis, să vie la oraş la tratament dându-le şi trenul gratis.

Propaganda începută de savantul nostru profesor D-l Dr. Levaditi trebuie continuată cu intensitate căci numai astfel se va putea preveni dezastrul care ne ameninţă.

La toate scolile ar trebui ca cel puţin odată pe săptămână să se ţie elevilor câte o conferinţă de către un specialist, spre a preveni pe elevi de marele pericol al sifilisului şi al atâtor boli venerice, care îi ameninţă, dacă nu se îngrijesc si dacă nu uzează de toate mijloacele preventive pe pare ştiinţa le pune la dispoziţie. Tot aşa părinţii să considere ca o datorie de cea mai mare importanţă în educaţia pe care o dau copiilor lor, săi previe asupra pericolului ce-l prezintă sifilisul. In armată ar fi de dorit să se ţie conferinţe săptămânale soldaţilor, de către medicul corpului sau de către ofiţeri arătându-li-se mijloacele de apărare contra sifilisului.

Invăţătorii şi preoţii dela sate în loc să amărască sufletul necăjit al ţăranului cu fel de fel de propogande politice mai bine ar deşchide capul ţăranului şi l-ar spune în limba lui cum să se apere de sifilis şi ce să face în clipa ce d l'a luat.

In acelaş timp ar trebui scos din obicelurile religioase *sărutarea icoanelor* la biserică căci sunt sute de cazuri, când oameni sănătoşi s'au infectat de sifilis sărutând o icoană, care inainte a sărutată de un sifilitic.

Acelas lucru şi în privinţa sărutului de mâna care ar trebui exclus total din codul manterelor elegante. Am arătat până acum dezastrul pe care îl pregintă sifilisul, măsurile preventive ce ar trebui să se la punându-se în primul loc bază *pe o intensă propagandă pentru profilaxia sifilisului mai ales la sate* unde ne ameninţă un adevărat dezastru. Acum vom da nişte cifre menite să confirme cele afirmate mai sus, şi în acelaş timp publicul să fie pus în curent cu extraordinara răspândire a sifilisului.

Se ştie că dl. Dr. Moldovan a înfiinţat în Cluj un splendid ambulator de boli venerice pentru femei. Directorul acestui spital este energicul şi neobositul Dr. Stanca care a muncit atât de mult pentru îmbunătăţirea acestui spital încât a făcut din el poate cel mai mare şi mai bine organizat spital din ţară.

Paleş.

Medicina veterinară

„Pica" sau boala lingerei la bovine.

II.

Dacă lingerea continuă şi trece neobservată, perii neputând fi digeraţi, se adună în al IV-lea stomac, unde formează nişte mase sferice (ghiguloaie) numite: *egagropile;* dacă aceste egagropile nu sunt mari nu e pericol, adesea-ori însă, sânt atâta de mari, încă poi provoca obstrucţia intestinală (astuparea intestinului). De la această dată, animalul nu mănâncă si moare în 24—48 ore, având de multe ori crize epileptiforul (se zvârcoleşti).

La miei, boala a le fel, cu deosebire că mielul linge şi smulge perii nu de la alt miel, cide la mama lui.

Vindecarea boalei cele mai multe cazuri fiind mortale pentru a scăpa animalele de această boală sau a le vindeca pe cele bolnave se impune păstrarea următoarelor reguli:

1). Schimbarea regimului alimentar (felului hranei) şi a locului atunci când se vede că animalul are tendinţă la aberaţia gustului.

2). Intrebuinţarea leguminoaselor, a lucernei, trifoiului indicată.

3). Punerea în fiecare zi a unui bulgăr de sare (în ieslea animalului) pe care animalul lingăd.. prin acesta foarte bine va înlocui lipsa sărurilor din alimente.

4). Păstorul va fi foarte atent (cu băgare de seama) şi atunci când va vedea bonula, trebue a izola (despărţi) miei ii şi-a a'i lăsa la mamele lor de cât numai când sug.

In timpul când mieii sunt izolaţi li se va da mici cantităţi de tărâţe, paste făinoase, diferite turte măcinate.

5). Viţeilor li se va pune botniţe spre a fi impredicaţi de a se linge.

6). Ultimul mijloc de intervenţie pentru a impedica obstrucţia intestinală, deci moartea, este *gastrotomia*, (operaţie, în urma căreia, se scoate din stomac alimentele străine înghiţite.

Veterinar Major
Vintilă Dumitrescu.

Cronica săptămânei

— Discursul toast al Dlui General N. Petala rostit la banchetul dela Prefectură dat în cinstea italienilor

— După note stenografice —

Doamnelor şi Domnilor.

Sunt 2000 de ani de când imperiu roman ne-a trimis aci în aceste ţinuturi pe cât de frumoase şi de mănoase, tot pe atât de îndepărtate şi situate în calea tuturor invaziilor barbare, pentru a mări hotarele imperiului şi pentru a aduce aci lumina civilii aţiei latine. Sunt două mii de ani de când ne frământăm pentru a îndeplini voinţa strămoşilor noştri, lăsată nouă, din generaţie în generaţie ca o moştenire sfântă.

Prin câte greutăţi şi prin câte suferinţi a trebuit să trecem în tot acest timp, v'o spun paginile istoriei noastre pe care voi D-lor o cunoaşteţi, pagini de epopee antică scrisă cu lacrămile şi cu sângele nostru.

Dar în cinp încă şi mai elocvent şi mai mişcător decât însăşi istoria vă vor vorbi seracia caselor noastre, murmurul jalnic al apelor, freamătul de durere al pădurilor, noastre şi cantecile poporului nestru — care până azi toate au cântat numai durerea şi eroismul nostru.

Dacă în cursul acestor 2000 de ani de lupte şi de suferinţi am avut momenta în care cauza noastră părea perdută când istoria nici nu mai înregistră măcac existenţa lo acesie ţinuturi, ale urmaşilor legionarilor români, explicarea trebuie căutată în faptul că, voi, fraţii noştri care ne trimeseşi aci, eraţi prea departe spre a ne ajuta şi aveaţi voi înşiră de luptat în potriva aceloraşi greutăţi ca şi noi.

*

Printr'una dintre acele coincidenţe a destinului, care ne reaminteşte puterea dumnezeirei, Italia şi România sosesc în acelaş timp la capul sforţărilor şi-a nizuinţelor lor.

După imense lupte şi sacrificii, principatele române dela gurile Dunărei, urmând exemplu Piemontului nostru izbutesc să restabilească hotarele Daciei şi să întrunească înlăuntrul acestor hotare pe toţi urmaşii legionarilor Romei.

Astăzi când voi trimişii cetăţei eterne veniţi în mijlocul nostru spre a ne bucura de izbânda noastră comună, şi spre a înălţa împreuna, în mijlocul cetăţei romane — Napoca simbolul în bronz al la iniţăţei noastre — alături de bucuria ce ne-o procură viaţa Dvoastră alături de mulţumirea şi recunoştinţa noastră pentru sinţământul şi gândirea frăţească care va împins spre noi, cu un dor atât de scump inimilor noastră, îngăduiţi-mi de a vă face o rugăminte. „Spuneţi fraţilor noştri că ne-am îndeplinit sarcina încredinţată nouă de strămoşi!

Spuneţi-le că după ce ne-am reîntregit hotărul prin izbânda armelor noastre, înţelegem să administrăm această veche provincie romană, cu generozitate şi cu cu dreptate care sunt caracteristicile rasei noastre. Spuneţi pentru ca peste tot să se ştie că noi nu ne gândim a desnaţionaliza pe cetăţenii noştri de altă naţionalitate ci înţelegem să împrăştiem numai peste tot ţinutul locuit de Români lumina civilizaţiei latinie.

Spuneţi încă fraţilor noştri, că astăzi când distanţele au dispărut, azi când unitatea noastră naţională e aproape desăvârşită şi când noi ne punem pe lucru, pentru a îndeplini misiunea de umanitate şi de civilizaţie latină în centrul şi sud-estul Europei, înţelegem să simţim alături de noi pe poporul de care suntem legaţi prin sânge şi prin toate fibrele inimei noastre.

Nu aş putea d-lor să găsesc nici o dovadă mai elocventă a sincerităţei acestor legături decât pe aceia de a îndrepta gândurile şi urările noastre, cele mai calde înspre Regele nostru iubit şi înspre Italia glorioasă coutopind inimile noastre, a tuturora în strigătul de Trăiască Regele Italiei. Trăiască Italia.

Din lăuntrul hotarelor

Statuia M. Sale Regina.

Ardealul recunoscător M. Sale Regina Maria, Care n'a cruţat nici odată osteneli şi pericole pentru a sluji neamului Românesc, — i-a ridicat în Oradia-Mare o statuie, alături de un bust nu mai puţin iubitului Principe Moştenitor Carol.

Inaugurarea acestor două monumente este un prilej de amintire a încercărilor trecute, cari dacă au lovit în unele momente pe toţi românii, apoi cele mai mari lovituri le-a suferit cu siguranţă M. Sa Regina şi Familia Domnitonre.

M. Sa Regina Maria s'a identificat cu idealurile poporului nostru. Il iubeşte, îl descrie în povestirile Sale, îl cântă în poeziile Sale, îi reînvie trecutul de basm, îl mângâe în suferinţele luptelor, în sfârşit la veselie ca şi la întristare a stat şi stă alături de popor pe care ştie să-l înţeleagă.

Răsplata tuturor acestor fapte, Maiestatea Sa Regina o are în dovezile de iubire ale întregului Ţăranul dela coarnele plugului îşi aduce azi aminte de mâna duioasă de mamă ce-i alina suferinţele rănilor sau îi scria scrisoarea acasă. Orfanul primeşte azi încă din mâinile Ei pioase, jucăria ce-i aduce o rază de bucurie în viaţa lui tristă. Văduva tot dela Ea capătă ajutorul cu care-şi alină suferinţele.

Şi nu numai noi românii O iubim. Peste hotare frumuseţa Ei, mintea ageră, blândeţa şi simplicitatea a făcut-O pretutindeni iubită. Astfel în călătoria din Franţa de curând sfârşită, poporul ca şi oamenii de seamă l-au făcut o frumoasă primire de care mult timp au vorbit ziarele,

Din toate acestea cauze statuia ridicată la Oradia-mare este mai mult decât o dovadă a recunoştinţei noastre: este simbolul, icoana vie a marilor calităţi către cari trebue să tindă orice românci în cuprinsul hotarelor ţărei, pentru a cărei fericire M. Sa Regina Maria mult a suferit...

Alături de statuia M. Sale Regina, A. Sa Regală Principele Carol va avea un bust. Asezat în Oradia, la graniţa românismului chipul Aceluia care mâine va conduce destinele neamului românesc este simbolul hotărârei noastre de-a păstra în întregime aceia ce puterea armelor şi a Dreptăţei a înfăptuit.

A. Sa Regală Principele Carol este speranţa zilelor de pace şi prosperitate pe cari le vor trăi copii noştri scăpaţi de griji şi nevoi. Bronzul său ca şi statuia M. Sale Regina vor fi păzite de soldatul român până la ultima suflare şi nici odată mâni duşmane nu vor ajunge până la ele.

Situaţia politică.

Limpezirea situaţiunei politice a ţărei, creindu-ti noui constalaţiuni, noui grupări de forţe şi de personalităţi continuă, fiecare zi aducând o luminare şi o statornică întemeiere a bazelor luptelor viitoare.

Luptele ce se dau au devenit azi foarte violente. De-oparte Partidul Poporului care azi are conducerea ţărei, înţelege să susţie mai departe pe conducătorii săi în fruntea treburilor publice. De alta vechea Federaţie ce alcătuie gruparea mai mare a opoziţiei s'a retras din Parlament deputaţii şi senatorii săi, ca şi Partidul Liberal, susţinând că numai un nou Guvern şi un nou Parlament pot asigura întărirea şi unificarea ţărei.

In vechea „Federaţie naţională" s'a produs însă o spărtură din cauza primirei în partidul ţărănist a dlui C. Stere. In adevăr d. Nicolai Iorga vechiu naţionalist democrat, a declarat că nu mai poate sta alături de partidul ţărănesc în Federaţie din momentul când a fost primit d. Stere, fost susţinător al politcei germanofile şi maghiarofile, care în timpul războiului a scos ziarul *„Lumina"* ce-a dus luptă contra Regelui şi Armatei apărând în teritoriul ocupat, pe duşman, sub protecţia generalului Mackensen. Astfel Federaţia s'a desfăcut, grupările politice ce o compuneau rămânând un timp în nehotărâre iar acum, în toamnă reîncepând noui tratative pentru a înfiinţa o nouă federaţie, de astădată a „partidelor unirei". In acest scop s'au dus tratative mari între Partidul Naţional ardelean, gruparea dlui Nistor din Bucovina, gruparea ţărănistă a dlui Inculeţ în Basarabia, şi Partidul Naţional-Liberal în vechiul Regat. Tratativele sunt aproape de sfârşit şi noua federaţie a „partidelor unirei", adică a celor cari au luptat şi-au făcut România-mare, e aproape înfăptuită. De curând întrunirea comitetului executiv al partidului naţional, adică a fruntaşilor lor cărora le este încredinţată conducerea, a dat puteri depline dlui Maniu să ducă la bun sfârşit tratativele cu partidul naţional-liberal şi un nou manifest scos în comun de toate aceste partide unite va fi adresat către ţară.

Faţă de această puternică organizaţiune de opoziţie care a hotărât să se abţie dela lucrările parlamentului, Guvernul caută să ajungă la o înţelegere cu partidul ţărănist al dlui Mihalache care, rămas izolat, este dispus să facă o tovărăşie, revenind în Parlament.

Acestea sunt forţele cari au început în acest moment o luptă deosebit de violentă prin ziare şi în întruniri publice ce se urmează în toate colţurile ţărei. Cuvernul înţelegând să rămâie la putere aduce în sprijinul său opera înfăptuită deja. Partidele de opoziţie vin cu un întreg program de noi reforme.

Cine va învinge, viitorul o va arăta. Noi cronicari fideli am descris situaţia din acest moment ferindu-ne de-a vorbi de viitor pe care îl are de hotărât M. Sa Regele şi Ţara.

Griji de iarnă.

Dar politica, nu poate înlătura alte griji cari apasă tot atât de greu ca şi acele ale ţărei pe umerii poporului. Iarna bate la uşe şi atât la sate cât şi la oraşe sunt lipsuri ce fac să sufere o întreagă populaţie nevoiaşă, muncitori, agricultori şi funcţionari a căror venituri sunt foarte mici faţă de nevoile de azi.

Satele au grija nutreţului pentru vite, cari au rămas nevândute, exportul fiind împiedecat din lipsă de vagoane. In afară de nutreţ, sarea, petrolul şi în multe părţi porumbul şi grâul lipsesc, neputându-se aduce din ţinuturile ce au abundenţă din cauza lipsei de vagoane.

Trecând la oraşe lipseşte în cele mai multe locuri petrolul, lemnele, legumele şi mai ales ciapa; (dar *locuinţele?*) apoi stofele, pânzeturile şi pielăria cari sunt deosebit de scumpe. Populaţia săracă e silită să se lipsească, iarna prinzând-o desbrăcată şi lipsită de lemne. Astfel bolile se întind corpurile fiind slăbite şi lipsite de sânge. Copii nu au putere să crească şi nu pot urma lecţiile la şcoli. Oftica, pelagra şi sifilisul fac sute de mii de victime. E o stare generală de mizerie care contrestează adânc cu bogăţia acestei ţări care trimite peste hotare snte de mii de vagoane de grâu auriu şi mii de vagoane cu porci, brânzeturi, lemne etc.

Grijile de iarnă cuprind adânc inimile săracilor şi a celor bogaţi cari sunt româneşte. Ajutorul trebue început din pripă prin societăţile de binefacere pentru că iarna aceasta se va suferi încă mai mult decât cele trecute, corpurile fiind încă mai slăbite şi puterea de îndurare mai mică.

De peste hotare

Inconjurând hotarele României găsim că nimic nu s'a schimbat în ultima săptămână.

Câteva atacuri ale bandelor bolşevice, de astădată mai numeroase, au tulburat liniştea la Nistru. Paza a fost însă întărită şi să sperăm că pe viitor nu vor mai putea atât de uşor trece. Un târg de mostre sau probe s'a deschis la Lemberg, în Polonia, fără a avea însă însemnătatea şi frumuseţa celui din Bucureşti. In Cehoslovacia pregătirile militare continuă pentru a se putea face la nevoie faţă unui atac al Ungariei.

Asupra acestei din urmă ţări trebuie să stăruim puţin. Ea joacă un rol deosebit de trist în timpul de faţă prin încercările ce le face de-a tulbura pacea. Goniţi dela hotarele noastre au atacat Austria spre a-i lua Burgerlandul ce-i este acordat prin tratatul de pace dela Trianon. Astfel acest tratat ar fi sfâşiat într'una din părţile sale principale şi sfinţenia sa ar fi atinsă. Faţă de ameninţările Micei Antante, Ungaria a renunţat pentru moment la războiu primind să trateze cu Austria la o consfătuire în Veneţia sub obladuirea ministrului de externe italian. Rezultatul acestei consfătuiri nu poate fi strălucit Ungaria voind cu orice preţ sfâşiarea tratatului de pace. România, Cehoslovacia şi Iugoslavia veghează însă.

INFORMATIUNI

M. S. Regina la Cluj. M. S. Regina Mari a sosit joi după amiază la Cluj, venind de a Oradea-Mare, după ce a participat acolo la serbările pentru desvelirea statuei Sale. La gară a fost întâmpinată de preşedintele comisiunei de unificare şi lichidare din Ardeal d. Th. Mihali, de ministrul Ardealului d. dr. Groza, de directorul general al internelor d. Tănăsescu, de un reprezentat ai comandamentului etc. Seara a dat în onoarea Reginei o reprezentaţie de gală la Operă jucându-se „Samson şi Dalila". După reprezentaţie îşi va continua drumul la Bucureşti.

Familia Regală în Banat. O telegramă oficială din Bucureşti adresată Prefecturii anunţă că Familia Regală, însoţită de primul ministru, va vizita Banatul. Telegrama fixează în acest scopi următoarele zile: 23 şi 24 Octomvrie Timişoara, 25 Octomvrie Arad, Reşiţa, 27 Octombrie Lugoj, Autoritătile lau luat măsuri pentru a pregăti iubiţilor noştri Suverani o primire grandioasă.

Poliţia din Caşovia. (Cehoslovacia) a făcut o foarte interesantă descoperire: Ungaria a comăndant prin intermediul băncii Hungaria, 30 mii baionete dela fabrica de cuţite din Stos (lângă Caşovia), sub titlul de cuţite pentru napi! 10 mii din aceste „cuţite" au şi fost transportate în Ungaria. Restul de 20 mii au fost sechestrate de poliţia cehoslovacă, pentrucă — nu erau cuţite pentru napi ci baionete!

Grecii urmăresc pe kemaliştii. Grecii anunţă, iţă urmăresc pe turci pe fronturile Dorilee şi Afion-Kara-Kisart până la fluviul Sangarilos. In acelaş timp, turci anunţă, că îşi continuă înaintarea şi că au ocupat linia Sulu-Meli Kara-Sian, la 10 kilometri de Afiun. Grecii s'ar fi retras la marginea oraşului.

In atenţia şcoalelor. Direcţiunea Institutului de Istorie Naţională de pe lângă Universitatea din Cluj, roagă Direcţiunile şcoalelor de toate gradele din Regat, în deosebi a celor de dincoace de munţi, să binevoiască a-i trimite pentru Biblioteca acestui Institut câte un exemplar din anuarele şcolare publicate dela Unire încoace, pe adresa: Institutul de Istorie Română — Universitate — Cluj.

2800 lucrătoare budapestane fără lucru. Toate atelierele de mode şi-au concediat lucrătoarele din cauza sporului de salar de 50%, cerut şi pe care nu au fost dispuse să l dea. Numărul lor e de 2300.

Italia şi România. D. Bonomi preşedintele consiliului de miniştri italian, a trimis d-lui prim-ministru general Averescu următoarea telegramă: „Exprim Excelenţei Voastre cele mai vii mulţumiri pentru marile manifestaţiuni făcute rep-

Publicitatea Culturei Poporului

rezentanţilor italieni sosiţi acolo, pentru a reîntări şi înviora legăturile cari leagă naţiunile surori.

Coloniile. Guvernul va hotărâ în curând cum să se facă coloniile, de ţărani în legătură cu înproprietărirea. Era vorba întâi să se facă sate nouă la şes, unde să se aducă sătenii din părţile muntoase, care nu pot primis pământ la ei în sat fiindcă nu e de unde. Părerea a doua e ca aceşti ţărani să fie colonizaţi în satele care sunt, şi să nu se facă altele nouă. Se pare că guvernul va hotărâ în felul acesta. Astfel sătenii dela munte cărora nu le ajunge pământul vor fi aduşi în satele dela şes. Prin aceasta satele dela şes se vor întări şi mări. Coloniştii aceştia vor primi în afară de pământ şi loc de casă şi material de construcţie (lemne, piatră şi celelalte.)

Contrabandele. Paza frontierei dinspre Ungaria a fost întărită la Salonta Mare, din cauza deselor contrabande de valută descoperite în vremea din urmă în ceea localitate. Alaltăeri au fost prinşi următorii contrabandişti: George Munteanu din vechiul Regat, care avea asupra sa, sub jamgere, 70 mii lei şi fabricantul din Cluj Zoltan Hirsch, asupra căruia s'au găsit 3500 lei şi 5 cecuri de ale băncii Marmorosch, în valoare de câte o mie. Valorile au fost sechestrate iar contrabandiştii daţi judecăţii.

Pentru militari, primari, învăţători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în cele *trei hărţi lucrate* ncoluri de *Dl. General C. St. Amza*, şi cari se găsesc de vânzare la Ad.-ţia ziarului „Cultura Poporului" numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărţi nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun român. Prin ele putem vedea cum s'au desfăşurat luptele la Tisa şi ocuparea B. Pesteî; variaţiunile teritoriului stăpânit în timpul războiului, şi istoricul grafic al războiului. Toate hărţile sunt însoţite de date istorice.

CITITORII NOŞTRI, mai ales cei dela sate precum şi meseriaşi şi muncitori de orice fel, cari doresc a înfiinţa orice fel de cooperative precum şi îndrumări speciale, să se adreseze inspectoratului cooperaţiei din Transilvania şi Banat, Str. Lunei 54, Cluj.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, un ferestreu circular diametru 85 c. m. informaţii la Ad-ţia ziarului. 01

CAUT: 3 camere goale şi bucătărie. Ofertele la ziar sub A. S.

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160,000.000 Lei — Sediul Central: BUCURESTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişineu, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

Face orice operaţiuni de bancă.

BANCA NATIUNEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREŞTI

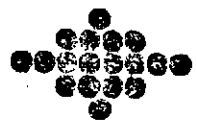

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BANCII AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovac ia etc.)

cum şi în principalele oraşe din ţară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

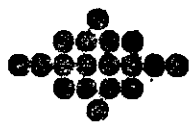

Execută orice operaţiuni de Banca în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi incasări. Emite cecuri şi sorisori de credit in ţară şi in strainătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

A apărut

„COMOARA SUFLETULUI"

care cuprinde:

cântece poporale de iubire şi despre fire cântece de plugărie, păstorie şi pescărie, cântece ostăşeşti, colinzi, urături, rugăciuni ş. a. pentru toate vârstele, stările sufleteşti şi îndeletnicirile poporului român.

Preţul (128 pagini) Lei 4.

Revânzătorilor rabat. — Se comandă dela Librăria „ŞCOALA ROMÂNĂ" din Suceava (Bucovina). Costul se trimite înainte.

In Editura „Şcoalei Române" au apărut de asemeni şi alte *cărticele religioase — poporale, de cântece, povestiri ş. a.* al căror catalog se trimite gratuit oricui îl cere. Spre a înlesni onor. cetitori cunoaşterea cărţilor noastre, îi rugăm să binevoiască a ne înştiinţa în cari gazete cetite de el, ar dori să publicăm titlul şi preţul cărţilor noastre, care după cuprins sunt foarte folositoare.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie si Comert s. p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei **50,000.000** deplin vârsat

Sectia de Bancă — Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Siblu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hateg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga şi Wiena.

ANUNCIURILE si RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele" Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3

Girant. S. CRAIOVEANU. Tipărit cu maşina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Universităţii No. 3 C. 1089